

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

20. august 2015
UKA2015/111

Inatsisartut suleriaasianni § 33 Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut maanna saqqummiuppara:

Tunngaviusumik inatsisissamik piareersaanermi ataatsimiitaliamik pilersitsinisamik UKA2011 Inatsisartut isumaqatigiittut Naalakkersuisunut suliakkiissutaata aallarnisaqqinneqarnissaanik nalunaarusiamillu suliaqarnerup naammassineqarnissaanik Naalakkersuisut suliaqaqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Ukiut sisamat matuma siorna Inatsisartut Naalakkersuisunut nalunaarusiortoqarnissaa suliakkiissutigaat, tamatumani Kalaallit Nunaani tunngaviusumik inatsisissap tunngavilerneqarnissaanut ataatsimiitaliamik pilersitsisoqarnissaani toqqammavissaq inatsisartunut aalajangiiffigisassaannik suliaqaqqullugit.

Suliaq aallarnisarneqarpoq 2013-illu kingorna qinersereernerup kingorna Naalakkersuisunit nutaanit suliaq ingerlateqqinneqarpoq. Ukioq 2014-imi qinerseqqittoqarpoq, nutaanillu Naalakkersuisortaaqqiffiuvoq, maanna Naalakkersuisuusut. Nalunaarusiallu suliareqqinneqaleq-qissimanissaalu ilimagineqarsimasinnaagaluarpoq. Pisortatigoortumik inatsisartuni aalajangiussat pituttuisarput, Naalakkersuisuusunut nutaanut atuutinngikkaluartoq, taamaattorli Inatsisartut isumaqatigiittut aalajangiinermut tunuliaqutsiipput.

Maanna Naalakkersuisuusulli 2015-imi maj-imi § 37-imik apeqquteqaammik akissuteqarnermikkulliⁱ paasissutissiissutigaat, Naalakkersuisut suli aalajangiiffigisimanngikkaat suliata taaneqartut ingerlateqqinneqarlutik naammassineqassanersut, taamaattorli Naalakkersuisut apeqqut oqaluusereqqikkumaaraat aalajangiiffigalugulu.

Suliassaq pingaaruteqarluinnartuq inuiaqatigiinnut annertoqisumik sunniuteqarfiusussaq pineqarpoq, politikkimillu periuseqarluni ingerlatsiviusuni pingaaruteqartumik qitiutinneqarluni ingerlanneqartartoq, maanna imaaliinnarlugu unitsikkallarneqarsimavoq. Oqaannarsinnaanngilagummi "qinersisoqarmat namminersulernissamik suliassat unitsinneqarput"?! Oqaaseqarfigerusupparalu matumani; suliniutit qitiulluinnartut avaqqunneqarsinnaanngitsullu ukiorpassuarni kinguarsarneqartariaqarsorinangillat, pisariaqassappallu partiit piuumassuseqartariaqarput akunnerminnilu isumaqatigiissuteqarsinnaasariaqarlutik, tamatumani suliap ataavartumik sularineqarnissaa qulakkeerneqaqullugu.

Suli piffissaq annertoq ingerlassaaq siunnessami siunnerfitta apissiffiginissaani, qinersinerit assigisaallu uniffigiinnartarniarutsigit. Suliassammi ukiorpaaluni ingerlanneqartussaapput

qinigaaffiit arlariit aqqusaarfigalugit, isumaqarpungalu pisariaqarluinnartuusoq suliassat kimeerutsinnginnissaat isumagineqassasoq. Siunnersuummili tamanna qitiorpiangilaq immini.

Qitiorpiaavoq apissiffissaq angutserneqartoq: Kalaallit Nunaata innuttaasa tunngaviusumik inatsiseqalernissaat.

Tunngaviusumik inatsit inatsisaavoq immikkuullarissaq, naalagaaffiup pineqartup aqqissugaanerinik malittarisassanik imaqartoq. Inatsisartuni, naalackersuisuusuni eqqartuussivinni aammalu nunap aqutsisuata malittarisassaanik imaqarpoq, aammalu pisussaaffiit pisinnaatitaanerillu suut immikkut tamarmik pigisaqarnerinik imaqartut. Aammattaarlu innuttaasut pisinnaatitaaffii pillugit malittarisassaanik imaqarpoq, tamatumani inatsisartut, naalackersuisuusut, eqqartuussiviit aammalu nunap aqutsisuata ataqqisassaanik imaqarluni.

Taamaasilluni tunngaviusumik inatsit inuiaqatigiit toqqammavissarpiaattut tunaartassiisarpoq, inuiaqatigiit qanoq aqqissuusaanikkut inissisimanissaanik toqqammaviliisarlu, aammalu inuiaqatigiinni inuiattut tunngaviorpiartunik naleqartitanik ersersitsisarpoq.

Tunngaviusumik inatsisissamik piareersaasunik suliaqarnissani tamavitta inuiaqataasugut ataasiakkaatut unammillerpaatigut naleqartitat inuiaqatigiinni innuttaasutut ataasiakkaatut qitiutitassat suut alloriaqqinnissani toqqammaviginiarnerigut, aammalu tunngaviusumik inatsimmi Kalaallit Nunaata Naalagaaffittut namminersortutut pissusissamisoortutut tunngaviusumi inatsimmi allassimasussat suut suliarineqassanersut alloriaqqiffiginissaani isummernissanittaag suliassanik unammilligassanik imaqarput.

Tamannalu tamatsinnik qimoriarfiusussamk unamilliissaaq inuiaqatigiittut ataatsimoortutut pingaartitanik naleqartitanik ataatsimoorfigisassanik suliaqarnissani – tamavitta assigiinngitsunik pissuseqarlutalu assigiinngisitaarnigut akimorlugit ataatsimoorfissaqarnissaaq unamillerfiussaaq, taaneqartut nunatta innuttaasalu ersiutigalugillu ilisarnaatigimmatigut.

Suliassat ingerlanneqarnerini assigiinngitsunik naleqartitanik pingaartitsinerit sanngeequtaanani, nukittuffiussaaq toqqammavissamik nukittuumik sanarfiliinissami toqqammavissat, tamatsinik kivitsiffiulluni nammaasinnaalluarfiussat. Neriutigaara suliassanik ingerlatsinissat tamavitta ataatsimoorfimmik siunnerfeqarluta tunaartaqarnitsinnik kateriffiusumik pilersitseqataassat. Ataatsimoorfeqarnermimmi nassuerutiginnineq ataatsimoorfiusunik naleqartitaqarnerit aammalu tamatta uummatitsinni kassuajuartup nunatsinnik asannineqarnerup inuiaqatigiinnik nutaanik kivitsiffiusumik toqqammaviliiffigissavaa.

Suliniut annertuvoq amerlaqaallu eqqummaariffigisassagut, aammali qimoqatigiinnerni apissiffissatsinnik apuunnissamut tamarmik aqutissaapput annertuumik angusaqarfiusut. toqqammavissaqaruttali aatsaat sanarfinnaavugut, naammassisanillu aatsaat angutitserisinnaavugut ilisimasagut aallaavigalugit oqallinnernik ingerlatsinikkut.

Taamaammallu siunnersuutigaara nalunaarusiaq suliarineqartoq toqqammaviliissussatullu suliarineqartoq tunngaviusumik inatsisissamik piareersaataasumik ataatsimiititaliartoqarnissanik aalajangiussisimaneq tunngavigalugu suliassat aallarteqqinneqassasut naammassineqassasullu.

Neriutigaara politikikkut ingerlatsivinnit tamanit tamanna taperserneqassasoq, neriutigaaralu tungaviusumik inatsisissamik suliassat ingerlanneqarnissani piareersaataasumik suliniuteqarnissat ingerlaneqartussat tamanit taperserneqarumaartut. Taperserneqassappatalu siumoortumik neriorsuutigisinnaavarput Naalakkersuisut suliassat pineqartuni suleqatigissallugit.

Naggasiutigalugu siunnersuuteqartut naqissuserumavara suliassat ingerlanneqarnissaani kissaatiginaqimmat partii sorlermit aggersuuneq qalipaasersuissangitsoq, Inatsisartumi tamakkiisut ukiut sisamat matuma siorna isumaqatigiittut suliassat aallarnisareermatikkit, aammalu Naalakkersuisut alloriaqqinnissat tullit tiguneqalerpata inuiaqatigiit suleqatigalugit suliassat ingerlatsissagaat kissaatiginarmat.

Pisortani aningaasaqarnikkut allaffisornikkullu kingunissai

Nalunaarusiap naammassineqarnissaanut allaffisornikkut suliaqartussanik immikkoortitsinissamik siunnersuut imaqarpoq, nalunaarusiap naammassineqarnissaanut atugassat, suliassat Inatsisartut ukiut sisamat matuma siorna aalajangiiffiginninerisa kingorna aallarnisarneqarsimasut. Ukiut amerlassusaat atorneqareersut isigissagaanni, naatsorsuutigisariaqassavara suliassanut atugassat suliassamillu naammassinnissamut atugassat killeqassasut, ukiorlu ataaseq ukiullu aappaata affaa avilllugu qaangerlugu atuiffiugunnarani. Suliassamik ingerlatsinissat allaffisornikkut sulianik tungaviusut iluini aaneqarsinnaasorinarput, mattunneqarsinnaanngilarli aalajangiiffigisassatut siunnersuummik akuersissuteqarnikkut suliniutissanik allanik tullerissaarinermi kingullinngortitsinissat imaluunniit suliniutissanik allanik kinguartitsisariaqarnerit pinissai.

ⁱ § 37 apeqquteqaat nr. 120/2015